

Planter, Jura, Natur og vandmiljø

Forventede miljøregler i 6 nordeuropæiske lande i 2023

SEGES har også i 2022 indsamlet oplysninger om en række miljøregler relateret til landbrug i et regneark, hvor intentionen er at sammenligne reglerne i de 6 lande.

Viden om

Oplysningerne er indsamlet med hjælp fra en eller flere konsulenter eller fagpersoner fra de respektive lande. Der indgår svar fra Sverige, Polen og Danmark. I år er det ikke lykkedes at få en opdatering af regnearket fra England, Holland og Tyskland. SEGES har været i kontakt med dem, men de har ikke kunnet afse tid til at udfylde regnearket i år.

Der er en række ændringer til 2023, da den nye landbrugsreform træder i kraft 1. januar 2023.

Det er sidste år, at regnearket bliver udarbejdet.

Det er Promilleafgiftsfonden, der har støttet udarbejdelsen af regnearket i alle årene fra 2017 til 2022. Du kan finde resultatet af årets arbejde i to regneark, som er på hhv. dansk og engelsk .

[Forventede miljøregler 2023](#) (dansk)

[Expected environmental regulations 2023](#) (english)

Forbehold og ansvarsfraskrivelse

Der er en vis usikkerhed i at beskrive og sammenligne miljøreglerne for de 6 lande, hvoraf kun de 3 har besvaret spørgsmålene i regnearket i år. Den anvendte metode er dialog med konsulenter og fagfolk med indblik i de gældende rammebetingelser i de respektive lande, og er ikke kontrolleret op imod det enkelte lands love og bekendtgørelser. Desuden kan der være fejl på grund af sproglige udfordringer i forbindelse med oversættelsen. Detaljeringsgraden i besvarelsen af spørgsmålene kan også variere mellem de enkelte lande - især i forhold til specialtilfælde og undtagelser i lovgivningen.

SEGES står naturligvis ved det, der står i regnearket, men fraskriver sig ansvaret for eventuelle fejl og mangler.

De anvendte kilder for årets regneark kan oplyses ved henvendelse til SEGES. Hvis der findes åbenlyse fejl, eller manglende oplysninger i regnearkene, er man velkommen til at kontakte Marianne Haugaard-Christensen, Susi Lyngholm eller Jasmina Kusturica - se kontaktoplysninger nederst på denne side.

De største forskelle mellem Danmark og de øvrige lande

I Danmark foretager myndighederne 100 pct. kontrol på nogle områder, da landmanden skal indberette oplysninger til de myndigheder, som står for kontrollen.

Det drejer sig om:

- Husdyrhold, hvor tallene fremgår af CHR-registeret.
Disse tal bruges til at beregne næringsstofmængderne i den anvendte husdyrgødning.
- Den anvendte mængde kvælstof og fosfor i kunstgødning fremgår af det indberettede gødningsregnskab.

Myndighederne beregner ud fra de indberettede oplysninger i gødningsregnskabet, bedriftens kvote for kvælstofgødning samt bedriftens fosforarealkrav, om den enkelte bedrift tilfører mere fosfor og kvælstof, end tilladt. Hvis der er tale om et "overforbrug", kan Landbrugsstyrelsen politianmelde virksomheden samt evt. give et støttetæk via konditionalitet, som erstatter reglerne om krydsoverensstemmelse fra 2023.

RØD: Dette stramme kontrolsystem er i regnearkene markeret med rød tekst, som betyder at data skal indberettes til myndighederne, og det er muligt at sanktionere i form af træk i støtten (konditionalitet) eller bøde.

I de øvrige lande er der fortrinsvis tale om, at kontrollen bliver gennemført på bedriften, og der skal ikke indberettes oplysninger til myndighederne. Her skal landmanden f.eks. fremlægge dokumentation for behovet for gødning og for, at bedriften lever op til de nationale regler, men der foretages ikke en indberetning af data til myndighederne. Og derfor bliver der tale om en stikprøvekontrol.

I Danmark er der også nogle regler, hvor kontrollen bliver udført som stikprøvekontrol.

BLÅ: På områder hvor der udføres stikprøvekontrol, er teksten i regnearket markeret med blå tekst for alle lande.

GRØN: Tiltag der er frivillige eller uden sanktion er markeret med grøn tekst i regnearket for alle lande.

SORT: Sort tekst er tekst af informativ karakter.

Ved sammenligning af det opdaterede regneark hvor de forventede regler for 2023 bliver sammenlignet med året før, er der sket ændringer, som bliver beskrevet nedenfor. Danmark er fortsat det eneste land, hvor der er krav om indberetning af gødningsregnskab inkl. indkøb og videresalg af kunstgødning og organisk gødning samt indsendelse af sprøjtejournal.

Den nye landbrugsreform (CAP-reformen)

I EU blev der i juni 2021 indgået en politisk aftale om reglerne for EU's landbrugspolitik i perioden 2023-2027. En af grundstenene i aftalen er, at EU's landbrugspolitik i fremtiden skal levere mere end den gør i dag på den grønne dagsorden. I Danmark blev der ved landbrugsaftalen fra 4. oktober 2021 indgået en bred politisk aftale om grøn omstilling i dansk landbrug, og aftalen udmønter EU's landbrugspolitik i Danmark for perioden 2023 til 2027.

Fra EU's side er det besluttet, at der som hovedregel skal afsættes 25 pct. af den direkte støtte til nye grønne 1-årige ordninger (Eco-schemes), der i Danmark kaldes bioordninger. Det er frivilligt for landmanden at søge støtte i disse ordninger, hvor formålet er at opnå miljø-, klima- og/eller biodiversitetseffekt. I Danmark indføres der 6 bioordninger, hvor de 5 kan søges i 2023. I Polen er der tilsvarende 6 forskellige ordninger, hvor den ene ordning dog kan søges på baggrund af 8 forskellige under-betingelser. I Sverige indføres der 3 ordninger, dvs. de har en meget enkel tilgang.

I den nye landbrugsreform indføres der 9 GLM-krav (God Landbrugs- og Miljømæssig stand), hvor de fire af kravene viderefører de nuværende grønne krav, herunder GLM7 Afgrøderotation og GLM8 4 pct. ikke-produktive arealer. I både Sverige og Polen er GLM7 og GLM8 udskudt til 2024. I Danmark indføres GLM7 med krav om årligt afgrødeskifte på 35 pct. af omdriftsarealet og ingen afgrøder må dyrkes længere end 3 år på samme areal – dog undtaget majs med græsudlæg. Til sammenligning er det årlige krav om afgrødeskifte 33 pct. i Sverige og majs og kartofler med efterafgrøder er undtaget 3-års kravet. I Danmark er alle bedrifter med et omdriftsareal omfattet af GLM8-kravet, hvor bedrifter under 10 ha og med mere end 75 pct. græs og/eller bælgfrugter er undtaget GLM8 i Sverige.

Nitratfølsomme områder

Polen og Danmark har udpeget 100 af landbrugsarealet som nitratfølsomt område. Sverige har udpeget ca. 75 pct. af landbrugsjorden.

Efterafgrøder og plantedække i efteråret

Danmark har fortsat de højeste krav om efterafgrøder. Med et krav om husdyrefterafgrøder samt et krav om pligtige efterafgrøder på enten 10,7 pct. for planteavlbrug eller 14,7 pct. på husdyrbrug af efterafgrødegrundarealet. Oveni kan der tilmeldes frivillige målrettede efterafgrøder med tilskud. Hvis ikke de opfylder målene, så kommer der et krav om obligatorisk målrettede efterafgrøder uden tilskud. Danmark er fortsat det eneste land, som har alternativer til opfyldelse af de lovpligtige efterafgrøder. I Sverige skal de have 30-70 pct. grønne marker i efteråret inkl. marker bevokset med spildkorn eller raps, det er påkrævet efter GLM6-kravets indførelse. I Polen indføres der et krav om 80 pct. plantedække under GLM 6, det kan være plantedække, stubbe eller spildkorn.

Ved omlægning af fodergræs har Danmark et regelsæt der siger, at det er tilladt at pløje fodergræs fra 1. oktober på lerjord, fra 1. november på sandblandet lerjord og humusjord og fra 1. februar på sandjord. I Sverige skelnes der i forhold til indholdet af kvælstoffikserende planter i græsset. Hvis der er op til 25 pct. kvælstoffikserende planter i græsset, så må der pløjes fra 10. eller 20. oktober afhængig af område (län). Hvis der er fra 25 pct. kvælstoffikserende planter i græsset, så må der først pløjes om foråret. Polen har ingen regulering på området.

Straf for overgødskning med kvælstof

I Danmark straffes der med en bøde på mellem 10 og 30 kr. pr. kg N pr ha, som kvoten overtrædes med samt sanktion i arealstøtten (konditionalitet). I Sverige kan der ligeledes gives bøder for overgødskning og træk i støtten. I Polen er der ingen bødestraf for overtrædelse af kvælstofkvoten, men sanktionering i arealstøtten.

Næringsstofbalancer på ejendomsniveau

I Danmark må forbruget af kvælstof ikke overstige kvælstofkvoten. I Sverige og Polen er der ikke krav om gødningsplaner, men der er retningslinjer.

Kvægundtagelsen

Polen og Danmark kan gøre brug af kvægundtagelsen, hvor der må udbringes op til 230 kg N/ha i organisk gødning, hvis en række betingelser overholdes. Sverige gør ikke brug af denne mulighed.

Lukkeperiode for fast og flydende organisk gødning

I alle tre lande er der en lukkeperiode, hvor der ikke må udbringes organisk gødning. Det er forordningsbestemt. I hhv. Polen og Sverige er lukkeperioderne for fast og flydende organisk gødning ens, dog med en enkelt undtagelse i Sverige, hvor der må udbringes fast gødning, dog ikke fjerkrægødning, i oktober måned på bar jord, hvis det nedbringes inden 4 timer. Lukkeperioden for flydende organisk gødning i Danmark er fra høst, dog senest 1. oktober og frem til 1. februar med undtagelse for fodergræs, vinterraps og frøgræs som må gødskes fra høst til 15. oktober.

I Danmark må der ikke udbringes fast organisk gødning i perioden fra efter høst til før 1. november på lerjord (JB-nr. 7-9), 1. december på lerjord og humusjord (JB-nr. 5,6, 10 og 11) og 1. februar på sandjord (JB-nr. 1-4). Der kan dog udbringes fast organisk gødning i perioden fra efter høst til før etablering af visse afgrøder, hvor der senest 1. september skal være etableret græs, vinterraps eller vintersæd. Polen og Sverige har ligeledes lukkeperioder, hvor det ikke er tilladt at udbringe fast organisk gødning.

Fosfor

I Danmark er der indført fosforlofter, som skærpes lidt i årene frem til 2026. Sverige har fortsat en begrænsning på max. 22 kg P pr. ha/år tilført med organisk gødning beregnet som et gennemsnit over 5 år. Der kan være restriktioner på bedrifter med højt fosforindhold i jorden. I Polen har de ingen krav ud over det, der er konsekvensen af harmonireglerne.

Plantebeskyttelse

Sverige og Danmark har afgift på plantebeskyttelsesmidler – det har Polen ikke. Alle 3 lande har krav om udarbejdelse af sprøjtejournal. I Danmark skal sprøjtejournalen indberettes til myndighederne en gang årligt. Med efterfølgende risiko for bøde eller overtrædelse af reglerne om konditionalitet. I forhold til plantebeskyttelse og konditionalitet øges antallet af konditionalitetskrav væsentligt til 2023. I alle 3 lande skal man have en uddannelse som sprøjtefører, og der kræves et opfølgingskursus hvert 3. eller 5. år afhængig af land.

Sammenfatning

Overordnet konklusion af den gennemførte sammenligning af miljøreglerne i de 3 lande, som har besvaret spørgsmålene i regnearket er, at der fortsat er fokus på, at landbrugets miljøbelastning skal minimeres. Antallet af restriktioner for, hvad der må tilføres landbrugsjorden skærpes. Dette er gældende i de 3 deltagende lande. Det skyldes ikke mindst, at EU udstikker en række regler, som alle lande skal overholde. Dette kommer tydeligt til udtryk i CAP-reformen, som træder i kraft 1. januar 2023.

Workshop i 2023 i Danmark

I 2022 var SEGES vært for en workshop, hvor repræsentanter fra de 6 lande (Danmark, Polen, Sverige, Holland, Tyskland og England) var inviteret til Danmark for at diskutere forventede miljøregler i 2023 i de respektive lande. Der kom deltagere fra hhv. Polen og Sverige. Danmark deltog også. Her blev ændringerne, som følge implementeringen af den nye CAP-reform, præsenteret og diskuteret over to dage. De deltagende lande havde indlæg om reglerne i deres lande, og der blev diskuteret og sammenlignet implementering af regler – ikke mindst af de nye GLM-krav og bio-ordninger.

Forventede miljøregler - tidligere år

[Fold alle ud](#)

Forventede miljøregler i 6 nordeuropæiske lande i 2022

SEGES har også i 2021 indsamlet oplysninger om en række miljøregler relateret til landbrug i et regneark, så reglerne i de 6 lande kan sammenlignes.

Oplysningerne er indsamlet med hjælp fra en eller flere konsulenter eller fagpersoner fra de respektive lande. I år er der ikke sket nogen opdatering fra England, da vores kontaktpersons ansættelse er ophørt. Generelt er der ikke mange ændringer til 2022, men der forventes mange ændringer til 2023, når den nye CAP-reform træder i kraft.

Med støtte fra Promilleafgiftsfonden er regnearket, der er udgivet siden 2017, blevet opdateret, så den viser miljøreglerne, som de forventes at blive i 2022 i følgende 5 lande, da der ikke er sket nogen opdatering for England.

- Danmark
- Sverige
- Holland
- Polen
- Tyskland

Her finder du resultatet af årets arbejde, som fremgår af regnearkene, som er lavet på både [dansk](#) og [engelsk](#). Regnearkene er opdateret med indspil fra 5 af de 6 lande og sammenlignet med regnearket udarbejdet sidste år.

Forbehold og ansvarsfraskrivelse

Der er en vis usikkerhed i at beskrive og sammenligne miljøreglerne i de 6 lande, hvoraf de 5 har besvaret spørgeskemaet i år. Den anvendte metode er dialog med konsulenter og fagfolk med indblik i de gældende rammebetingelser i de respektive lande, og er ikke kontrolleret op imod det enkelte lands love og bekendtgørelser. Desuden kan der være fejl på grund af sproglige udfordringer i forbindelse med oversættelse mellem to sprog. Detaljeringsgraden i besvarelsen af spørgsmålene kan også variere mellem de enkelte lande - især i forhold til specialtilfælde og undtagelser i lovgivningen.

De anvendte kilder for i år-udover forfatterne - fremgår af afsnittet "kildehenvisninger".

SEGES står naturligvis ved det, der står i regnearket, men fraskriver sig ansvaret for eventuelle fejl og mangler.

Hvis man finder åbenlyse fejl eller er bekendt med væsentlige oplysninger, der mangler, må du meget gerne kontakte Susi Lyngholm eller Ashley Montcalm - se kontaktoplysninger nedenfor.

De største forskelle mellem Danmark og de øvrige lande

I Danmark er der inden for nogle områder risiko for 100 pct. kontrol, da landmanden skal indsende oplysninger til myndighederne, som står for kontrollen.

Det drejer sig om:

- Husdyrhold, hvor tallene fremgår af CHR-registeret
Disse tal bruges til at beregne næringsstofmængderne i den anvendte husdyrgødning.
- Afgrødefordelingen i forhold til de grønne krav og afgrødernes samlede behov for tilførsel af kvælstof fremgår af hhv. Fællesskemaet og Gødningskvote og efterafgrødeskemaet (GKEA).
- Den anvendte mængde kvælstof og fosfor i kunstgødning fremgår af det indsendte gødningsregnskab.
- Indkøb af planteværnsmidler skal indberettes fremadrettet

Myndighederne beregner ud fra de indberettede oplysninger om gødningsanvendelse, bedriftens kvote for kvælstofgødning samt bedriftens fosforeareal, om den enkelte bedrift tilfører mere fosfor og kvælstof, end tilladt. Hvis der er tale om et "overforbrug", kan Landbrugsstyrelsen politianmelde virksomheden samt sanktionere for overtrædelse af reglerne om krydsoverensstemmelse.

Dette stramme kontrolsystem er i regnearkene markeret med **rød tekst**, som betyder at data skal indberettes til myndighederne, og det er muligt at sanktionere i form af træk i støtten (krydsoverensstemmelse) eller bøde.

I de øvrige lande er der fortrinsvis tale om, at kontrollen bliver gennemført på bedriften, og der skal ikke indberettes oplysninger til myndighederne. Her skal landmanden fx fremlægge dokumentation for behovet for gødning og for, at bedriften lever op til de nationale regler, men der skal ikke indberettes noget til myndighederne.

I Danmark er der også nogle regler, hvor kontrollen bliver udført som stikprøvekontrol. Dette er i de to regneark markeret med **blå tekst** for alle lande.

Tiltag der er frivillige eller uden sanktion er markeret med **grøn tekst** i regnearket for alle lande.

Sort tekst er af informativ karakter.

Ved sammenligning af det opdaterede regneark hvor de forventede regler for 2022 bliver sammenlignet med året før, er der sket nogle enkelte ændringer, som bliver beskrevet nedenfor. Danmark er fortsat det eneste land, hvor der er krav om indberetning af gødningsregnskab inkl. indkøb og videresalg af kunstgødning og organisk gødning samt indsendelse af sprøjtejournal.

Nitratfølsomme områder

4 af de 6 lande har udpeget hele deres landbrugsareal som nitratfølsomme områder. Kun Sverige (74,5 pct.) og England (55 pct.) har ikke. I England kan procenten blive ændret fra år til år afhængig af nitratindholdet i floderne.

Efterafgrøder og plantedække i efteråret

Danmark har fortsat de højeste krav om efterafgrøder. Med et krav om husdyrefterafgrøder samt et krav om pligtige efterafgrøder på enten 10,7 pct. for planteavlbrug eller 14,7 pct. på husdyrbrug af efterafgrødegrundarealet. Oveni kan der tilmeldes frivillige målrettede efterafgrøder med tilskud. Hvis ikke de opfylder målene, så kommer der et krav om obligatorisk målrettede efterafgrøder uden tilskud. Danmark er fortsat det eneste land, som har alternativer til opfyldelse af de lovpligtige efterafgrøder. I Sverige skal de have 50-60 pct. grønne marker i efteråret inkl. marker bevokset med spildkorn eller raps. I Tyskland er der obligatorisk krav om efterafgrøder i de såkaldte røde områder, forud for forårssået afgrøder. I Holland er der krav om efterafgrøder i majs og på sandjord. Der er ingen generelle krav for efterafgrøder i Polen, men på erosionstruede arealer, som udgør ca. 40 pct. af det dyrkede areal, er der krav om dækafgrøder i perioden 1. december til 15. februar.

Ved omlægning af fodergræs har Danmark et regelsæt der siger, at det er tilladt at pløje fodergræs fra 1. oktober på lerjord, fra 1. november på sandblandet lerjord og humusjord og fra 1. februar på sandjord. I Sverige skelnes der i forhold til indholdet af kvælstoffikserende planter i græsset. Hvis der er op til 25 pct. kvælstoffikserende planter i græsset, så må der pløjes fra 10. eller 20. oktober afhængig af område (län). Hvis der er fra 25 pct. kvælstoffikserende planter i græsset, så må der først pløjes om foråret. Tyskland har supplerende regler i drikkevandsområder, medens Holland har regler, der minder om Danmarks. Hverken Polen eller England har regulering på området.

Straf for overgødsning med kvælstof

I Holland straffes landmanden med en bøde på 7 euro pr kg kvælstof, som kvoten overtrædes med. I Danmark straffes der med en bøde på mellem 10 og 30 kr. pr. kg N pr ha, som kvoten overtrædes med. I Tyskland straffes der efter skøn. I de resterende 3 land, Sverige, Polen og England er der ingen bødestraf for overtrædelse af kvælstofkvoten, men sanktionering i den direkte arealstøtte.

Næringsstofbalancer på ejendomsniveau

I Danmark må forbruget af kvælstof ikke overstige kvælstofkvoten. I Tyskland og England skal de beregne næringsstofbalancerne på bedriftsniveau. I Sverige, Holland og Polen er der ikke krav om næringsstofbalancer på bedriftsniveau, dog er der i Polen kommet et krav for bedrifter på over 100 ha og mere end 60 DE i miljø-sårbare områder.

I Tyskland er der i de såkaldte røde områder kommet krav om N-min-prøver ved gødsning af vinterraps i efteråret. N-min skal være under 45. I Holland er der krav om N-min prøver i efteråret, hvis der på sandjord er pløjet græs ned i bestemte perioder. De øvrige 4 lande har ingen krav om N-min-prøver.

I Tyskland er det blevet muligt at reducere harmonikravet til under de 170 kg N pr ha til 130 kg N pr ha i de såkaldte røde områder. I de øvrige lande er harmonikravet 170 kg N pr ha, i Sverige gælder det kun i de nitratfølsomme områder.

Kvægundtagelsen

Tyskland og Polen kan i 2021 ikke gøre brug af kvægundtagelsen, men de vil gerne have muligheden igen i fremtiden. De øvrige 4 lande har mulighed for at gøre brug af kvægundtagelsen, hvis de opfylder kravene til undtagelsen i nitratdirektivet. Det er lovgivningen for det enkelte land, som skal overholdes. I England må der udbringes op til 250 kg N pr ha, medens der i England og Danmark må udbringes op til 230 kg N pr. ha.

Udbringningsmetode for flydende husdyrgødning

I Tyskland er reglerne for udbringning af flydende husdyrgødning skærpet, således tilførsel på sort jord skal nedbringes inden 4 timer. På bevokset jord skal udbringning ske med slæbeslanger, slæbesko eller nedfældning. Kravene til udnyttelsen af kvælstof i organisk gødning er ligeledes skærpet i Tyskland i forhold til tidligere år.

Lukkeperiode for fast organisk gødning

Danmark har ændret regulering af den periode, hvor landmændene ikke må udbringe fast organisk gødning. I perioden fra efter høst til før 1. november på lerjord (JB-nr. 7-9), 1. december på lerjord og humusjord (JB-nr. 5,6, 10 og 11) og 1. februar på sandjord (JB-nr. 1-4), må fast organisk gødning ikke udbringes. Der kan dog udbringes fast organisk gødning i perioden fra efter høst til før etablering af visse afgrøder, der dog skal være etableret senest 1. september med græs, vinterraps eller vintersæd. Tyskland har ligeledes skærpet lukkeperioden for fast gødning fra hov- og kloddyr samt for kompost.

Fosfor

Der er kommet øget fokus på forbruget af fosfor. Danmark har for år tilbage indført begrænsninger på tildeling af fosfor ved indførelsen af fosforlofter. I hhv. Tyskland og Holland er der indført lignende regler, for at undgå overgødsning med fosfor. Sverige har en begrænsning på max. 22 kg N pr. ha/år tilført med husdyrgødning beregnet som et gennemsnit over 5 år. I Polen har de ingen krav ud over det, der er en konsekvens af harmonireglerne, men der arbejdes på at få lavet en regulering af tildeling af fosfor.

Plantebeskyttelse

Både Sverige, Danmark og Polen har afgift på plantebeskyttelsesmidler. Det har de sidste tre lande ikke. Alle 6 lande har krav om udarbejdelse af sprøjtejournal og indberetning af denne. I Danmark skal sprøjtejournalen indberettes årligt, og hvert år bliver ca. 600 bedrifter kontrolleret med risiko for bøde eller overtrædelser af reglerne om krydsoverensstemmelse. I alle 6 lande skal man have en uddannelse som sprøjtefører, og der kræves et opfølgingskursus hvert 3. eller 5. år afhængig af land.

Overordnet konklusion af den gennemførte sammenligning af miljøreglerne i de 6 lande

Der er fortsat fokus på, at landbrugets miljøbelastning skal minimeres, og der bliver flere og flere restriktioner for, hvad der må tilføres landbrugsjorden. Dette er gældende i alle 6 lande, det skyldes at EU udstikker en række regler. Det kommer også til udtryk i forhandlingerne om den kommende CAP-reform, som skulle være trådt i kraft 1. januar 2021, men som nu forventes at træde i kraft 1. januar 2023.

Workshop i 2022 i Danmark

I 2022 vil SEGES være vært for en workshop, hvor repræsentanter fra de 6 lande (Danmark, Polen, Sverige, Holland, Tyskland og England) vil blive inviteret til Danmark for at diskutere forventede miljøregler i 2023. I løbet af denne workshop vil bl.a. ændringerne som følge implementeringen af den nye CAP-reform blive præsenteret og diskuteret.

Forventede miljøregler i 6 nordeuropæiske lande i 2021

SEGES har indsamlet oplysninger om en række miljøregler relateret til landbrug i et regneark, så reglerne for de 6 lande kan sammenlignes. Oplysningerne er indsamlet med hjælp fra en konsulent eller en fagperson fra de respektive lande.

Bemærk: Polen har meldt tilbage, at de pt. ingen ændringer har til de forventede regler for 2021.

Med støtte fra Promilleafgiftsfonden er regnearket, der er udgivet siden 2017, blevet opdateret, så den viser miljøreglerne, som de forventes at blive i 2021 i følgende 6 lande:

- Danmark
- Sverige
- Tyskland
- Holland
- Polen
- England

Regnearkene er opdateret med indspil fra de 6 lande og sammenlignet med regnearket udarbejdet sidste år.

[Forventede miljøregler 2021](#) (dansk)

[Expected environmental regulations 2021](#) (english)

Forbehold og ansvarsfraskrivelse

Der er en vis usikkerhed i at beskrive og sammenligne miljøreglerne i de 6 lande. Den anvendte metode er dialog med konsulenter og fagfolk med indblik i de gældende rammebetingelser i de respektive lande, og er ikke kontrolleret op imod det enkelte lands love og bekendtgørelser.

Desuden kan der være fejl på grund af sproglige udfordringer. Detaljeringsgraden i besvarelsen af spørgsmålene kan også variere mellem de enkelte lande - især i forhold til specialtilfælde og undtagelser i lovgivningen.

Hovedparten af de i år anvendte kilder fremgår af afsnittet "kildehenvisninger".

SEGES står naturligvis ved det, der står i regnearket, men fraskriver sig ansvaret for fejl og mangler.

Hvis man finder åbenlyse fejl eller væsentlige oplysninger der mangler, må du meget gerne kontakte [Susi Lyngholm, SEGES](#).

De største forskelle mellem Danmark og de øvrige lande

I Danmark er der på nogle områder mulighed for 100 pct. kontrol, da landmanden skal indsende oplysningerne til myndighederne. Det drejer sig om:

- Husdyrhold, hvor tallene fremgår af CHR-registeret
Disse tal bruges til at beregne næringsstofmængderne i den anvendte husdyrgødning.
- Afgrødefordelingen i forhold til de grønne krav og afgrødernes samlede behov for tilførsel af kvælstof fremgår af hhv. Fællesskemaet og Gødningskvote og efterafgrødeskemaet (GKEA).
- Den anvendte mængde kvælstof og fosfor i handelsgødning fremgår af det indsendte gødningsregnskab.

Myndighederne beregner ud fra de indberettede oplysninger om gødningsanvendelse, bedriftens kvote for kvælstofgødning samt bedriftens fosforarealkrav, og hvorvidt en bedrift tilfører mere fosfor og kvælstof, end tilladt. Hvis der er tale om et "overforbrug", kan Landbrugsstyrelsen politianmelde virksomheden samt sanktionere for overtrædelse af reglerne om krydsoverensstemmelse.

Dette stramme kontrolsystem er i regnearkene markeret med **rød** tekst, som betyder at data skal indberettes til myndighederne, og det er muligt at sanktionere i form af træk i støtten eller bøder.

I de øvrige lande er der fortrinsvis tale om, at kontrollen bliver gennemført på bedriften, der skal ikke indberettes noget til myndighederne. Her skal landmanden fx fremlægge dokumentation for behovet for gødning og for, at bedriften lever op til de nationale regler. I Danmark er der også nogle regler, hvor kontrollen bliver foretaget med stikprøver. Dette er i de to regneark markeret med **blå** tekst.

Tiltag der er frivillige eller uden sanktion er markeret med **grøn** tekst i regnearket.

Sort tekst er af informativ karakter.

Ved sammenligning af regnearket med de forventede regler for 2021 med regnearket for året før, er der sket nogle ændringer, som bliver beskrevet nedenfor. Danmark er fortsat det eneste land, hvor der er krav om indberetning af gødningsregnskab inkl. indkøb og videresalg af kunstgødning og organisk gødning samt indsendelse af sprøjtejournal.

Nitratfølsomme områder

4 af de 6 lande har udpeget alle deres landbrugsarealer som nitratfølsomme områder, kun Sverige (74,5 pct.) og England (55 pct.) har ikke. I England kan procenten blive ændret fra år til år afhængig af nitratindholdet i floderne.

Efterafgrøder og plantedække i efteråret

Danmark har de største krav om efterafgrøder. Med et krav om husdyrefterafgrøder samt et krav om pligtige efterafgrøder på enten 10,7 pct. for planteavlbrug eller 14,7 pct. på husdyrbrug af efterafgrødegrundarealet. Oveni kan der tilmeldes frivillige målrettede efterafgrøder, hvis ikke de opfylder målene, så kommer der et krav om obligatorisk målrettede efterafgrøder.

Desuden er Danmark det eneste land, som har alternativer til opfyldelse af de lovpligtige efterafgrøder. I Sverige skal de have 50-60 pct. grønne marker i efteråret inkl. marker bevokset med spildkorn eller raps. I Tyskland er der obligatorisk krav om efterafgrøder i de såkaldte røde områder, forud for forårsået afgrøder. I Holland er der krav om efterafgrøder i majs og på sandjord. Der er ingen generelle krav for efterafgrøder i Polen, men på erosionstruede arealer, som udgør ca. 40 pct. af det dyrkede areal, er der krav om dækafgrøder i perioden 1. december til 15. februar.

Ved omlægning af fodergræs har Danmark et regelsæt der siger, at det er tilladt at pløje fodergræs fra 1. oktober på lerjord, fra 1. november på sandblandet lerjord og humusjord og fra 1. februar på sandjord. I Sverige skelnes der i forhold til indholdet af kvælstoffikserende planter i græsset. Hvis der er op til 25 pct. kvælstoffikserende planter i græsset, så må der pløjes fra 10. eller 20. oktober afhængig af område (län). Hvis der er fra 25 pct. kvælstoffikserende planter i græsset, så må der først pløjes om foråret. Tyskland har supplerende regler i drikkevandsområder, medens Holland har regler, der minder om Danmarks. Hverken Polen eller England har regulering på området.

Straf for overgødskning med kvælstof

I Holland straffes landmanden med en bøde på 7 euro pr kg kvælstof, som kvoten overtrædes med. I Danmark straffes der med en bøde på mellem 10 og 30 kr. pr. kg N pr ha, som kvoten overtrædes med. I Tyskland straffes der efter skøn. I de resterende 3 lande, Sverige, Polen og England er der ingen bødestraf for overtrædelse af kvælstofkvoten.

Næringsstofbalancer på ejendomsniveau

I Danmark må forbruget af kvælstof ikke overstige kvælstofkvoten. I Tyskland og England skal de beregne næringsstofbalancerne på bedriftsniveau. I Sverige, Holland og Polen er der ikke krav om næringsstofbalancer på bedriftsniveau.

I Tyskland er der i de såkaldte røde områder kommet krav om N-min-prøver ved gødskning af vinterraps i efteråret. N-min skal være under 45. I Holland er der krav om N-min prøver i efteråret, hvis der på sandjord er pløjet græs ned i bestemte perioder. De øvrige 4 lande har ingen krav om N-min-prøver.

I Tyskland er det blevet muligt at reducere harmonikravet til under de 170 kg N pr ha til 130 kg N pr. ha i de såkaldte røde områder. I de øvrige lande er harmonikravet 170 kg N pr. ha, i Sverige gælder det kun i de nitratfølsomme områder.

Kvægundtagelsen

Tyskland og Polen kan i 2021 ikke gøre brug af kvægundtagelsen, men de vil gerne have muligheden igen i fremtiden. De øvrige 4 lande har mulighed for at gøre brug af kvægundtagelsen, hvis de opfylder kravene til undtagelsen i nitratdirektivet, som udmøntet i det enkelte lands lovgivning på området. I Holland og England må der udbringes op til 250 kg N pr ha, medens der i Danmark må udbringes op til 230 kg N pr. ha.

Udbringningsmetode for flydende husdyrgødning

I Tyskland er reglerne for udbringning af flydende husdyrgødning skærpet, således tilførsel på sort jord skal nedbringes inden 4 timer. På bevokset jord skal udbringning ske med slæbeslanger, slæbesko eller nedfældning. Kravene til udnyttelse af kvælstof i organisk gødning er ligeledes skærpet i Tyskland i forhold til tidligere år.

Fosfor

Der er kommet øget fokus på forbruget af fosfor. Danmark har for år tilbage indført begrænsninger på tildeling af fosfor, da der blev indført fosforlofter. I hhv. Tyskland og Holland er der indført lignende regler, for at undgå overgødsning med fosfor. Sverige har en begrænsning på max. 22 kg N pr. ha/år tilført med husdyrgødning beregnet som et gennemsnit over 5 år. I Polen og England har de ingen krav ud over det, der er en konsekvens af harmonireglerne.

Plantebeskyttelse

Sverige, Danmark og Polen har afgift på plantebeskyttelsesmidler. De øvrige tre lande har ingen afgift på plantebeskyttelsesmidler. Alle 6 lande har krav om udarbejdelse af sprøjtejournal og indberetning af denne. I Danmark skal sprøjtejournalen indberettes årligt, og hvert år bliver ca. 600 bedrifter kontrolleret med risiko for bøde eller overtrædelser af reglerne om krydsoverensstemmelse. I alle 6 lande skal man have en uddannelse som sprøjtefører, og der kræves et opfølgingskursus hvert 3. eller 5. år afhængig af land.

Overordnet konklusion af den gennemførte sammenligning af miljøreglerne i de 6 lande

I alle 6 lande er der fokus på, at landbrugets miljøbelastning skal holdes på et lavt niveau. Det har betydet skærpede regler i alle 6 lande i de sidste år. Det kommer også til udtryk i forhandlingerne om den kommende CAP-reform, som skulle være trådt i kraft 1. januar 2021, men som forventes udsat med et eller to år.

Kildehenvisninger

Regnearket er udfyldt i dialog med kollegaer i de respektive lande og kollegaer på SEGES. I år har vi endvidere været på besøg hos HIR i Skåne for at videns dele med vores kollegaer der.

Oversættelsen til dansk og den korte tekst er forfatterens ansvar.

Nedenfor er navnene på de 5 udenlandske bidragydere, som er kommet med input i 2020. I 2021 har vi modtaget yderligere input fra Sverige, Holland, Tyskland og Polen. Reglerne for England er ikke opdateret i excel-arkene, og er derfor uændret fra 2020.

Navnene på de 5 udenlandske bidragydere, som der er kommet med indspil i år eller tidligere år:

1. Miljörådgivare Anette Bramstorp, HIR Skåne AB. **Sverige**
2. Dr. Peter Lausen, Landwirtschaftskammer Schleswig-Holstein. **Tyskland**
3. Adviseur Akkerbouw Hans Moggré, Delphy. **Holland**
4. Specjalista Mateusz Sękowski, Agricultural Advisory Center in Brwinów Branch Office in Radom. **Polen**
5. Senior Scientist Crop Nutrition, Soil and Growing Media James Holmes Agriculture and Horticulture Development Board. **England**

Emneord

Gødningsplanlægning og -regler

Tilskud

Vil du vide mere?

Susi Lyngholm

Konsulent

SEGES

sil@seges.dk

+45 2383 5520

Marianne Haugaard-Christensen

Landskonsulent, cand.agro.

SEGES

mhg@seges.dk

+45 3092 1716

Jasmina Kusturica

Konsulent

SEGES

jaku@seges.dk

+45 3046 4859

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES Innovation P/S

Tlf. 8740 5000

Agro Food Park 15

Fax. 8740 5010

8200 Aarhus N

Email info@seges.dk

